

Muistio on valmisteltu yhteistyössä puolustusministeriön kanssa

SUOMEN OSALLISTUMINEN KANSAINVÄLISEEN KRIISINHALLINTAAN

Suomi osallistuu tällä hetkellä kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 400 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä kansainvälisen Isisin vastaisen koalition puitteissa. Osallistuminen YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa on Suomen tällä hetkellä suurin yksittäinen satsaus. Hallitusohjelman mukaan kriisinhallintaosallistumista pyritään vahvistamaan YK-operaatioita painottaen.

Suomella on tällä hetkellä yhteensä noin 130 siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettyä asiantuntijaa Etyj-, EU- ja YK-operaatioissa sekä sihteeristöissä. Hallitusohjelma asettaa tavoitteeksi nostaa siviilikriisinhallinnan osallistumistaso vähintään 150 asiantuntijaan vuoteen 2023 mennessä. Tämä toteutuu asteittain julkisen talouden suunnitelman 2021-24 puitteissa. Suomen suurin yksittäinen osallistuminen on Etyjin monitorointimissiossa Ukrainassa, jossa on 22 suomalaista asiantuntijaa.

Muistion liitteenä on kartta Suomen osallistumisesta kriisinhallintaan.

Kansainvälisen kriisinhallinnan toimintaympäristö

Kevään 2020 kriisinhallintakatsauksen jälkeen kriisinhallintaa on sävyttänyt varautuminen ja vastaaminen koronaviruspandemiaan ja sen seurauksiin. Pandemia on vaikuttanut kaikkien käynnissä olevien kriisinhallintaoperaatioiden toimintaan. Kevään ja kesän aikana sotilaallisissa operaatioissa joukkojen rotatointia sekä rajoitettiin että osittain keskeytettiin. Operaatiot ovat voineet toteuttaa mandaattiaan vain osittain – esimerkiksi koulutukset ja muu fyysisiä kontakteja edellyttävä työ on ollut monissa tapauksissa keskeytettynä. Pandemia on myös hidastanut operaatioiden rekrytointeja ja joukkojenmuodostusta. Lisäksi se on asettanut operaatioille ja niissä toimiville henkilöille uudenlaisia terveysturvallisuuteen liittyviä haasteita. Operaatioissa on rajoituksin ja karanteenein pyritty välttämään tartuntojen leviäminen.

Koronapandemia on vaikuttanut myös suomalaisten osallistumisvahvuuksiin sotilaallisessa ja siviilikriisinhallinnassa. Esimerkiksi Irakin OIR-operaatiossa operaation komentaja kehotti huhtikuussa 2020 operaatioon osallistuvia maita supistamaan väliaikaisesti joukkovahvuuttaan niin, että vain operaation toiminnan kannalta kriittinen henkilöstö jäisi toimialueelle ja operaation koulutustoiminta keskeytettiin. Loppukesästä operaation vahvuutta on palautettu ja koulutustoimintaa on voitu jatkaa. YK-operaatioiden toimintaan vaikutti huhtikuun alussa asetettu noin kolme kuukautta kestänyt rotaatiosulku sekä palvelusvapaa- ja vierailurajoitteet koronan leviämisen estämiseksi. Suomen osalta tämä näkyi erityisesti UNIFIL-operaatiossa, jossa henkilöstön ja materiaalin täydentämisen rajoitukset tekivät toiminnan haastavammaksi. Suomen joukko kykeni kuitenkin täyttämään päätehtävänsä myös rotaatiosulun aikana. Osa siviilikriisinhallinnan asiantuntijoista eri operaatioista siirrettiin etätöihin tai palvelusvapaille Suomeen operaation taustaorganisaation linjausten pohjalta.

Koronatilanteen pidemmän ajan vaikutukset kriisinhallintaan jäävät vielä nähtäväksi. Yleisesti ottaen on tärkeää, että kansainvälinen läsnäolo konfliktialueilla jatkuu ja valtioiden turvallisuustilanteiden romahtaminen pystytään ehkäisemään. Korona voi itsessään luoda myös uusia kriisinhallintatarpeita tai tarpeita mukauttaa olemassa olevien operaatioiden toimintaa.

Laajemmassa kriisinhallinnan kuvassa valtioiden välisten kriisien rauhoittamisesta on siirrytty yhä enemmän valtioiden sisäisten konfliktien hillitsemiseen ja terrorismin vastaiseen toimintaan. Lähi-itä on säilynyt kansainvälisen kriisinhallintaosallistumisen keskeisenä kohdealueena. Samaan aikaan painopiste on siirtynyt erityisesti Afrikkaan. Väestönkasvu, ilmastonmuutos, eriarvoisuus ja köyhyys luovat osaltaan kasvualustaa muun muassa radikalisoitumiselle, terrorismille ja toisaalta hallitsemattomalle muuttoliikkeelle. YK:n rauhanturvaoperaatiosta puolet ja suurin osa EU:n siviili- ja sotilaallisista kriisinhallintaoperaatioista toimii Afrikassa. Myös Nato on pohtinut mahdollista rooliaan Sahelissa. Sahelin alueen suhteen kansainvälinen yhteisö on lisännyt kokonaisvaltaisia toimia ja koordinaatiota. Ranskan ja Sahelin G5-maiden aloitteesta on perustettu Sahel-koalitio, joka pyrkii koordinoimaan kansainvälisen yhteisön työtä alueella. Koalition toiminta jakautuu neljään pilariin, ml. terrorismin vastainen taistelu, sotilaallisen kapasiteetin vahvistaminen, hallinnon kehittäminen sekä kehitysyhteistyö.

Kokonaisvaltainen ajattelu näkyy entistä paremmin kriisinhallintatoimien suunnittelussa. Operaatioiden mandaatit sisältävät yhteiskuntien vakauttamiseen, eheyttämiseen ja jälleenrakentamiseen liittyviä elementtejä. Siviilikriisinhallinta, sotilaallinen kriisinhallinta ja pidempiaikaiset kehitysyhteistyötoimet sekä rauhanvälitys muodostavat usealla konfliktialueella kokonaisuuden, jolla konflikteja ja niiden seurannaisvaikutuksia pyritään ratkaisemaan ja uusia konflikteja estämään. Kansainvälisessä kriisinhallinnassa kiinnitetään yhä enemmän huomiota naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman (1325) sekä nuoret, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman (2250) toimeenpanoon. Tämän vuoden lokakuussa on kulunut 20 vuotta naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman hyväksymisestä. Ympäristökysymykset sekä ilmastonmuutos näkyvät entistä vahvemmin kriisinhallinnasta käytävissä keskusteluissa. YK:n puitteissa etsitään toimintamalleja nk. vihreän rauhanturvaamisen edistämiseen. EU:ssa pohditaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia kriisinhallintaoperaatioiden toimintaan ja suunnitteluun. Ilmastonmuutoksen vaikutus epävakauden ja konfliktien lisääntymiseen saattaa tulevaisuudessa lisätä kriisinhallintaoperaatioiden tarvetta.

Suomen kriisinhallintaosallistuminen lähtökohdat

Kansainvälinen kriisinhallinta on tärkeä osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Osallistumisella parannetaan sekä operaation kohdemaan ja alueen turvallisuutta että Suomen kansallista turvallisuutta. Osallistuminen perustuu Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopisteisiin. Operaatioihin osallistuminen edistää osaltaan demokratian, hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien periaatteita, mukaan lukien siviilien suojelu, seksuaalisen väkivallan ehkäisy konflikteissa sekä naisten, nuorten ja lasten oikeudet. Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan palvelee niin vastuunkantoa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä kuin myös puolustusvoimien suorituskyvyn ja valmiuksien kehittämistä. Kriisinhallintaosallistuminen edellyttää ennakkointia ja suunnitelmallisuutta, mutta myös kykyä nopeisiin ratkaisuihin.

Suomi toteuttaa ja edistää kriisinhallinnassa kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Keskeistä on turvallisuuden ja vakauden vahvistaminen konfliktialueilla sekä konfliktista kärsivien maiden oman osaamisen ja kapasiteetin vahvistaminen. Tärkeää on myös konfliktien ennaltaehkäiseminen muun muassa kehitysyhteistyön ja rauhanvälityksen keinoin. Kestävien tulosten saavuttamiseksi sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan rinnalla tulee huomioida poliittinen prosessi. Vakauden ja turvallisuuden lisääntyminen parantaa elinmahdollisuuksia paikallisesti sekä mahdollistaa osaltaan taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen. Myös poliittinen ja käytännön tuki rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan kehittämiseksi on tärkeää. Suomi on YK:n pääsihteerin Action for Peacekeeping (A4P) -aloitteen vahva tukija ja Suomi on osallistunut aktiivisesti YK-rauhanturvaamisen ministerikokouksiin. Seuraava kokous järjestetään Etelä-Koreassa keväällä 2021. Suomen toiminta rauhanvälityksen saralla lisää osaltaan Suomen arvostusta kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden kokonaisvaltaisena toimijana.

Kokonaisvaltainen ajattelu ohjaa vahvasti Suomen kriisinhallinnan suunnittelua ja osallistumista. Esimerkiksi Irakissa toimitaan kahdessa sotilaallisessa koulutusoperaatiossa (OIR ja NMI), tuetaan

turvallisuussektorin uudistamista siviilikriisinhallinnalla (EUAM Iraq) sekä maan vakautta tuke-
malla koronanvastaisia toimia Isisiltä vapautuneilla alueilla. Suomella on valmius sekondeerata po-
liiseja UNDP:n puitteissa tehtävään poliisikoulutukseen maan tilanteen salliessa UNDP:n ohjelman
toimeenpanon. Afganistanissa Suomi on osallistunut kriisinhallintaoperaatioihin (ISAF, RSM, EU:n
EUPOL Afghanistan-operaatio) 2000-luvun alusta lähtien ja samalla Afganistan on ollut kehitysavun
määrällä mitattuna Suomen suurin kumppanimaa. Parhaillaan Suomi toimii aktiivisesti Afganistanin
tukikonferenssin järjestämiseksi yhdessä YK:n kanssa.

Suomi osallistuu tällä hetkellä kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin
400 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä kansainvälisen Isisin vastaisen koalition puitteissa. Osallis-
tuminen YK:n UNIFIL-operaatioon on Suomen tällä hetkellä suurin yksittäinen satsaus sotilaalli-
seen kriisinhallintaan. Hallitusohjelman mukaisesti kriisinhallintaosallistumista pyritään hallitus-
kaudella vahvistamaan YK-operaatioita painottaen.

Suomi pyrkii aiempien linjausten mukaisesti nostamaan osallistumistaan EU:n sotilaallisiin krii-
sinhallintaoperaatioihin, joissa osallistumisemme on ollut vähäistä viime vuosina. Kriisinhallinta-
tarpeen kasvaminen erityisesti Afrikassa sekä Suomen profiili EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolus-
tuspoliitiikan kehittäjänä ja erityisesti pysyvässä rakenteellisessa yhteistyössä tekemämme si-
toumukset edellyttävät osallistumisen vahvistamista. Osallistuminen EU-operaatioihin on myös
keino vaikuttaa EU:n turvallisuus- ja puolustuspoliitiikan kehittämiseen. Ensisijaisia operaatioita
osallistumistason nostamiseksi voimassa olevien kansallisten osallistumispäätösten puitteissa ovat
sotilaalliset koulutusoperaatiot EUTM Mali ja EUTM Somalia. EUTM Somaliassa osallistumista on jo
vahvistettu, EUTM Malissa vahvistaminen on suunnitteilla. Suomi tukee Euroopan turvallisuuden
kokonaisvaltaista vahvistamista ja eurooppalaisten kykyjen kehittämistä mm. osallistumalla EU:n
kriisinhallintaoperaatioihin, taisteluosastoihin ja erilaisiin maaryhmäaloitteisiin sekä kehittämällä
kahdenvälistä puolustusyhteistyötä tärkeimpien kumppanimaidensa kanssa.

Osallistuminen Naton kriisinhallintaan on tärkeä osa Suomen Nato-kumppanuuspolitiikkaa ja tu-
kee Suomen asemaa edistyneenä kumppanimaana. Osallistumalla kriisinhallintaan sekä tukemalla
Naton vakaustoimia ja toimintaa turvallisuus- ja puolustussektorien kehittämiseksi tuetaan myös
alueellista vakautta sekä kansainvälisiä pyrkimyksiä terrorismin torjumiseksi esimerkiksi Afganis-
tanissa ja Irakissa.

Suomi osallistuu merkittävällä panoksella kansainvälisen kriisinhallinnan koulutukseen järjestä-
mällä itse koulutuksia puolustusvoimien kansainvälisessä koulutuskeskus FINCENTissä sekä osal-
listumalla mm. Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian (European Security and Defence Col-
lege, ESDC) kurssien järjestämiseen. FINCENT toimii myös Naton ja kumppanimaiden kriisinhallin-
takoulutuksen koordinaattorina tehtäväänään koordinoida eri maissa sijaitsevien koulutuskeskusten
kriisinhallintakoulutusta. FINCENTin, Kriisinhallintakeskus CMC:n ja Poliisiammattikorkeakoulun
yhteinen Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskus kehittää kriisinhallinnan siviili- ja soti-
lasyhteistoiminnan koulutusta sekä ymmärrystä kokonaisvaltaisesta kriisinhallinnasta ja tarjoaa
myös kansainvälistä koulutusta aiheesta. Lisäksi Suomi tukee YK:n järjestämiä kursseja mm. UN Wo-
menin kautta. Naisrauhanturvaajien kouluttamiseen panostetaan erityisesti.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot ovat viime vuosien aikana pysytelleet noin 100 miljoonan
euron tasolla (ulkoministeriön ja puolustusministeriön pääluokat yhteensä). Kuluvana vuonna me-
nojen arvioidaan olevan noin 110 milj. euroa. Vuodelle 2021 sotilaalliseen kriisinhallintaan esite-
tään yhteensä 111,81 milj. euroa. Sotilaallisen kriisinhallinnan kehystaso on vuosina 2021–2024
noin 110 miljoonaa euroa vuodessa nykyosallistumistason mukaisesti. Hallituskaudella Suomi pyr-
kii vahvistamaan osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan painopisteenä YK-osallistumi-
nen.

Hallitusohjelman mukaisesti on asetettu kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea, joka aloitti
työnsä kesäkuussa 2020. Komitean tehtävänä on laatia helmikuuhun 2021 mennessä kokonaisval-
tainen yli hallituskausien ulottuva kriisinhallinnan tavoitelinjaus. Komitean tarkoituksena on kar-
toittaa Suomen kriisinhallintaosallistumista pidemmällä aikajänteellä kansallisten henkilöstö- ja ta-

loudellisten resurssien, kansallisen puolustuskyvyn kehittämiseen ja ylläpitämiseen liittyvien tarpeiden, kansainvälistä kriisinhallintaosallistumista koskevan lainsäädännön, kriisinhallintaosallistumisen vaikuttavuuden ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen profiilin näkökulmasta sekä kansainvälisten kriisinhallintatarpeiden ja tulevaisuuden näkymien valossa. Komitean odotetaan antavan toimenpide-ehdotuksia ja suosituksia, ml. mahdolliset lainsäädännön uudistamiseen ja resurssien kehittämiseen liittyen.

Kokonaisvaltainen lähestymistapa Saheliin on tärkeää. Suomi kuuluu Sahel-koalitioon osana Euroopan unionia. Suomen sotilaallisen (EUTM Mali, MINUSMA) ja siviilikriisinhallintaosallistumisen (EUCAP Sahel Mali, EUCAP Sahel Niger) lisäksi alueella toimivien suomalaisten kansalaisjärjestöjen työtä on tuettu pienimuotoisesti kehitysyhteistyövaroin. Vuonna 2020 Suomi ohjaa 5,5 MEUR humanitaarista apua World Food Programin kautta alueelle (Niger, Mali, Burkina Faso). Lisäksi Suomi on aiemmin tukenut EU:n Afrikka-hätäapurahaston EUTF:n Sahel-toimintaa miljoonalla eurolla. CMI:n kautta Suomi on tukenut Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWAS:in rauhanvälitystoiminnan kapasiteetin kehittämistä ja tutkii muita mahdollisuuksia tukea rauhanvälitystoimia alueella. Kontribuutiota myös siviilikriisinhallintaan pyritään kasvattamaan. G5-maiden yhteisiä joukkoja Suomi on tukenut 900 000 eurolla vuonna 2018 EU:n Afrikan rauhanrahaston (African Peace Facility) kautta ja selvittää tarvetta mahdolliselle lisätuelle.

Afganistanin ja Irakin kriisinhallintaoperaatioiden tulevaisuuteen liittyy tiettyjä epävarmuustekijöitä. Näillä voi olla vaikutusta myös Suomen osallistumistasoon näissä operaatioissa. Samanaikaisesti on tarve kehittää Suomen kriisinhallintaosallistumista muuttuvassa toimintaympäristössä huomioiden hallitusohjelman painotus YK-osallistumisesta.

Suomen osallistuminen siviilikriisinhallintaan

Siviilikriisinhallinta on merkittävä osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa yhdessä sotilaallisen kriisinhallinnan, rauhanvälityksen, kehitysyhteistyön ja humanitaaristen toimien kanssa. Kriisinhallintatoimilla pyritään vahvistamaan kohdemaiden omia hallinnollisia ja turvallisuusrakenteita, ml. turvallisuusjoukkojen koulutus ja oikeusvaltiokehitys. Eri organisaatioiden kriisinhallinnassa pyritään saumattomaan siviili-sotilasyhteistyöhön, jossa siviilit ja sotilaat tukevat toisiaan mm. tiedonvaih-dolla ja logistiikkayhteistyöllä.

Suomella on tällä hetkellä yhteensä noin 130 siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettyä asiantuntijaa Etyj-, EU- ja YK-operaatioissa sekä sihteeristöissä. Hallitusohjelma asettaa tavoitteeksi nostaa siviilikriisinhallinnan osallistumistaso vähintään 150 asiantuntijaan vuoteen 2023 mennessä. Tämä toteutuu asteittain julkisen talouden suunnitelman 2021-24 puitteissa. Vuodelle 2021 siviilikriisinhallintamomentille esitetään 17,625 miljoonaa euroa. Suomen suurin yksittäinen siviilikriisinhallintaosallistuminen on edelleen Etyjin monitorointimissiossa Ukrainassa (Special Monitoring Mission, SMM), jossa on 22 suomalaista asiantuntijaa. Suomen osallistuminen EU-operaatioihin on ollut jo pitkään EU-maiden kärkeä ja sitä on lisätty entisestään marraskuussa 2018 sovitun EU:n siviilikriisinhallinnan kompaktin myötä, Suomi on väkilukuun suhteutettuna suurin EU-operaatioihin asiantuntijoita sekondeeraava jäsenmaa. Suomalaisia asiantuntijoita on EU-operaatioissa tällä hetkellä noin 50. Suomi osallistuu yhtä lukuun ottamatta (EUBAM Rafah) kaikkiin EU:n 11 siviilioperaatioihin ja suurin määrä asiantuntijoita on tällä hetkellä Georgiassa, Ukrainassa, Somaliassa ja Irakissa. EUAM Ukraine-operaatiossa on suomalainen päällikkö ja EUAM Iraq-operaatiossa aloittaa suomalainen varapäällikkö.

YK:ssa siviilikriisinhallinnan merkitys kasvaa perinteisemmän sotilaallisen rauhanturvaamisen rinnalla ja YK pyrkii perustamaan laajojen rauhanturvaoperaatioiden rinnalle myös pienempiä poliittisia missioita. Suomen osallistuminen on vakiintunut noin 20 poliisin tasolle. Suurin osa suomalaisista YK-poliisiasiantuntijoista toimii Afrikassa. Suomi tukee YK-poliisitoiminnan kehittämistä myös normatiivisesti, mukaan lukien seksuaalisen ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen kohdemaissa osana operaatioiden toimintaa. YK:n UNMISS-operaatiossa Etelä-Sudanissa (United

Nations Mission in South Sudan) Etelä-Sudanissa toimii suomalais-norjalainen SGBV-tiimi (Sexual and Gender Based Violence). UNMISS:ssa on yhteensä 9 suomalaispoliisia.

Koronapandemian vuoksi asiantuntijoita kotiutettiin kunkin operaation johto-organisaation ohjeiden mukaisesti keväällä 2020. Pääosa asiantuntijoista on palannut toimialueilleen, mutta tietyt operaatiot ovat joutuneet rajoittamaan asiantuntijoiden oleskelua toimialueilla. UNITAD-mekanismissa Irakissa ja UNSOM – operaatioissa Somaliassa asiantuntijat ovat etätyössä. Palestiinalaisalueilla EU-POL COPPS ja Irakissa EUAM Iraq –operaatioissa asiantuntijat rotatoivat toimialueillaan.

Operaatioiden lisäksi yksittäisiä suomalaisia asiantuntijoita sekondeerataan myös sihteeristötehtäviin ja esim. EU:n erityisedustajien tiimeihin. Siviilikriisinhallinnan sekondeerauksissa huomioidaan Suomen maantieteelliset painotukset ml. Ukraina, Georgia, Irak ja Afrikan operaatiot sekä temaattisina kysymyksinä rauhanvälitystä tukevat tehtävät, gender-kysymykset, ilmasto ja hybridiuhat. Siviilikriisinhallintaan osallistumista suunniteltaessa otetaan huomioon myös sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden aiempaa läheisempi yhteys esimerkiksi siinä mielessä, että monet kriisinhallinnan kohdemaiden ongelmat vaikuttavat suoraan tai epäsuoraan myös Suomen ja Euroopan turvallisuuteen. Siten Suomen asiantuntijoita pyritään sijoittamaan tehtäviin, joissa he vaikuttavat neuvonannon ja kouluttamisen kautta muun muassa kansainvälisen rikollisuuden, terrorismin ja hallitsemattoman muuttoliikkeen ehkäisyyn.

Suomen ajankohtainen osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan

YK

Suomi osallistuu YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa noin 200 sotilaalla osana ranskalaista reservipataljoonaa. UNIFIL valvoo vihollisuuksien lopettamista Israelin ja Libanonin välillä, avustaa humanitaarisen avun toimittamisessa siviiliväestölle Libanonissa, tukee Libanonin asevoimia alueen turvallisuuden varmistamisessa, ml. laittomien aseiden maahantuonnin estäminen. UNIFILin rooli on keskeinen Lähi-idän vakauden ylläpitämisessä. Tärkeä osa Suomen osallistumista on ollut siviili-sotilasyhteistyö (Civil Military Cooperation, CIMIC), jota toteutetaan erilaisten projektien muodossa paikallisyhteisöjen keskuudessa. Beirutin satamassa 4.8.2020 tapahtuneen räjähdysten jälkeen UNIFILin joukkoja oli tukemassa Libanonin armeijan johtamia jälkitoimia satamassa ja sen ympäristössä.

Suomi on osallistunut UNIFIL-operaatioon vuodesta 1982 lähtien kolmessa eri vaiheessa. Operaation mandaatti, toimintaympäristö ja Suomen osallistumisvahvuus huomioiden UNIFIL-operaatio tarjoaa tärkeän mahdollisuuden kehittää ja ylläpitää Suomen kriisinhallinnan osaamis pohjaa. Samalla pitkäjänteinen osallistumisemme operaatioon kytkeytyy mahdollisuuteen toimia yhdessä sotilaallisesti kyvykkään maan, Ranskan, kanssa.

Tasavallan presidentti päätti 29.5.2020 valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, että Suomi jatkaa osallistumistaan YK:n UNIFIL-operaatiossa Libanonissa operaation ranskalaisessa reservipataljoonassa noin 200 sotilaalla 1.1.2021 alkaen toistaiseksi.

Suomi osallistuu Lähi-idässä myös UNTSO-sotilastarkkailuoperaatioon 15 sotilaalla. Suomen kansallinen osallistumispäätös korkeintaan 20 sotilaalle on voimassa toistaiseksi. Osallistuminen on tärkeää myös sen vuoksi, että Suomi itse järjestää kansainvälistä YK-sotilastarkkailijakoulutusta; voidakseen kouluttaa, on välttämätöntä myös osallistua. Lisäksi Suomi on tukenut 120 000 eurolla vuodessa YK-järjestelmän ulkopuolella Lähi-idässä toimivaa Multinational Force and Observers (MFO) järjestöä, joka valvoo Egyptin ja Israelin välisen rauhansopimuksen toimeenpanoa. Lähi-idän maiden turvallisuus ja alueellinen vakaus on Suomen pitkäaikainen tavoite, jota tuetaan kokonaisvaltaisesti myös muilla keinoin, kuten kehitysyhteistyöllä ja humanitaarisella avulla. Siviiliyhteiskunnan osallistaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat tässä keskeisiä elementtejä.

Lokakuussa 2015 tehdyn toistaiseksi voimassa olevan kansallisen osallistumispäätöksen mukaan Suomi osallistuu YK:n sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Malissa (MINUSMA) enintään

20 sotilaalla. Tällä hetkellä Suomella on operaatiossa 4 sotilasta. Tavoitteena on vahvistaa osallistumista kansallisen osallistumispäätöksen mukaisesti kahteenkymmeneen sotilaaseen. Vuoden 2020 aikana lisätään osallistumista nykyisestä neljästä noin kymmeneen. Malissa elokuussa 2020 tapahtuneella sotilasvallankaappauksella ei ole ollut merkittävää heikentävää vaikutusta MINUSMA-operaation toimintaan.

Suomi on ilmoittanut syksyn 2019 kriisinhallintakatsauksessa todetulla tavalla vuoden 2020 aikana YK:n valmiusjärjestelmään vahvennetun jääkärikomppanian, taistelupioneerikomppanian ja rai-vaamisen erikoisosaston sekä esikuntaupseereita ja sotilastarkkailijoita. Rekrytointi, koulutus ja keskittäminen huomioon ottaen, joukot olisivat käytettävissä aikaisintaan vuoden 2022 alusta. Suomi on ilmoittanut YK:lle MINUSMA:n operaatioksi, johon Suomi olisi kiinnostunut osallistumaan valmiusjärjestelmään ilmoittamillaan joukoilla.

EU

Suomi osallistuu tällä hetkellä kolmeen EU:n sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon. Näistä kaksi on koulutusoperaatioita. Toistaiseksi voimassa olevan kansallisen osallistumispäätöksen mukaisesti Suomi osallistuu EU:n sotilaalliseen koulutusoperaatioon EUTM Maliin enintään 12 sotilaalla. Operaatiossa toimii tällä hetkellä neljä suomalaista sotilasta. EU:n ulkoasiainneuvoston maaliskuussa tekemän päätöksen mukaisesti EUTM Malin mandaattia laajennetaan tulevilla mandaattikaudella siten, että koulutus- ja neuvonantotehtäviä lisätään koko Malin alueella. Lisäksi vahvistetaan Sahelin alueen G5-maiden (Mali, Burkina Faso, Mauritania, Niger ja Tšad) yhteisille asevoimille annettavaa tukea. Tilanne on kuitenkin muuttunut sillä tavoin, että Malin vallankaappauksen seurauksena EUTM Mali keskeytti koulutustoimintansa ja pääsee vasta loppuvuonna 2020 käynnistämään koulutustoimintaa uudelleen. Suomi pyrkii nostamaan osallistumisen voimassaolevan kansallisen osallistumispäätöksen puitteissa 12 sotilaaseen vuoden 2020 kuluessa, mikäli maan ja operaation tilanne tämän mahdollistaa.

Suomi on jatkanut osallistumistaan EU:n sotilaalliseen koulutusoperaatioon EUTM Somaliaan toistaiseksi voimassa olevan kansallisen osallistumispäätöksen mukaisesti enintään 10 sotilaalla. Koulutusoperaatiossa on tällä hetkellä kymmenen suomalaista sotilasta. Operaation tavoitteena on kehittää Somalian asevoimien komentorakenteita, johtamista sekä koulutus-, henkilöstö- ja hallintorakenteita siten, että Somalian puolustushallinnolla on kyky itse hallinnoida ja ylläpitää näitä toimintoja. Osallistuminen operaatioon on osoitus Suomen tuesta EU:n kokonaisvaltaisille toimille Afrikan sarven alueella. Afrikan sarven alueella Suomella on myös kehittyvää rauhanvälitystoimintaa.

Suomi osallistuu Välimerellä toimivaan EUNAVFOR MED Irini –operaatioon enintään kymmenellä esikuntaupseerilla toistaiseksi voimassa olevan kansallisen osallistumispäätöksen mukaisesti. Tällä hetkellä operaation esikunnassa Roomassa toimii kahdeksan suomalaista. Operaation päätehtävä on YK:n turvallisuusneuvoston asettaman Libya koskevan asevientikiellon täytäntöönpanon edistäminen.

Nato

Naton Resolute Support (RS) –operaatio on tukenut Afganistanin turvallisuusjoukkojen kehittämistä vuodesta 2015. Tasavallan presidentti päätti kesäkuussa 2018 valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, että Suomi vahvistaa osallistumistaan Naton Resolute Support –operaatiossa noin 60 sotilaaseen 1.1.2019 alkaen. Osallistumispäätös on voimassa toistaiseksi. Suomen joukot ovat pääosin keskitettyinä Saksan johtamalle pohjoiselle komentoalueelle Mazar-e-Sharifiin.

Osana Afganistanin rauhanprosessin käynnistämisyhtymyksiä Yhdysvallat ja Taliban allekirjoittivat 29.2.2020 Dohan sopimuksen, jonka keskeisinä elementteinä ovat Talibanin sitoutuminen väkivallan vähentämiseen ja Yhdysvaltojen sitoutuminen kansainvälisten joukkojen vetäytymiseen Afganistanista 30.4.2021 mennessä.

Nato on sopeuttanut Resolute Support –operaation toimintaa vallitsevaan tilanteeseen. Dohan sopimuksessa sovittu aikataulu edellyttää Natolta varautumista joukkomäärien supistamiseen ja kriisinhallintaoperaation päättämiseen. Naton näkökulmasta operaation supistaminen tai joukkojen

poisvetäminen on toteutettavissa vain, mikäli Afganistanin tilanne kehittyy myönteisesti. Poliittisessa keskustelussa Naton neuvostossa on painottunut tarve seurata rauhanprosessin edistymistä, turvallisuustilanteen kehitystä ja maan kokonaisvakautta sekä tarve varautua erilaisiin suunnittelu- vaihtoehtoihin.

Afganistanin tilanteen kehittyessä on Suomen ja muiden operaatioon joukkoja luovuttavien maiden varauduttava nopeastikin eteen tuleviin henkilöstömäärän ja kaluston supistuksiin RS-operaatioissa, mikäli asiasta tehdään poliittisia päätöksiä Natossa. Puolustusvoimat jatkaa Suomen RS-osallistumisen jatkoon suunnittelua ja varautuu eri vaihtoehtoihin.

Naton KFOR-operaatio arvioidaan edelleen välttämättömäksi Kosovon vakauden varmistajana. Operaatiolla on merkitystä myös Länsi-Balkanin alueellisen vakauden näkökulmasta. Joukkojen vahvuus on noin 3 500. Toistaiseksi voimassa olevan kansallisen osallistumispäätöksen puitteissa (enintään 50 sotilasta) Suomi osallistuu operaatioon tällä hetkellä yhteensä noin 20 sotilaalla. Suomen osallistuminen sisältää esikuntaupseereja ja tiedusteluryhmän.

Tasavallan presidentti päätti 5.12.2018 valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, että Suomi osallistuu Naton johtamaan koulutusoperaatioon Irakissa (NMI, Nato Mission in Iraq) enintään viidellä sotilaalla siten, että ensi vaiheessa ja viimeistään 1.1.2019 Suomi lähettää operaatioon yhden esikuntaupseerin. Suomi osallistuu operaatioon tällä hetkellä yhdellä sotilaalla.

Naton puolustusministerikokous teki 13.2.2020 periaatepäätöksen Naton roolin vahvistamiseksi Irakissa. Naton lokakuun puolustusministerikokous hyväksyi laajentamista koskevan poliittisen ohjeistuksen ja antoi Naton sotilasviranomaisille toimeksiannon suunnittelun jatkamiseksi. Laajennetun NMI:n toiminnan painopiste tulee säilymään strategisen tason neuvonannossa ja koulutuksessa. Suunnittelua tehdään läheisessä yhteistyössä OIR-operaation ja Irakin kanssa, ja sen keskeisenä lähtökohtana on, että operaatioiden toiminnan tulee olla toisiaan täydentävää. Päätös laajentamisesta tehtäneen kevään 2021 aikana.

Isisin vastainen koalitio

Suomi on osallistunut Yhdysvaltain johtaman kansainvälisen Isisin vastaisen koalition Operation Inherent Resolve -kriisinhallintaoperaation (OIR) koulutustoimintaan Irakissa vuodesta 2015 lähtien. Voimassa olevan osallistumispäätöksen mukaan Suomi osallistuu turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Irakissa noin 80 sotilaalla sisältäen osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin Irakissa sekä osallistumisen tarpeellisiin esikunta-, hallinto ja tukitehtäviin. Nykyinen tasavallan presidentin 29.11.2019 tekemä osallistumispäätös on voimassa 31.12.2020 asti. Suomalaisotilaat toimivat pääosin kurdialueella Erbilissä.

Tarkoitus on, että tasavallan presidentti päättäisi Suomen osallistumisen jatkamisesta OIR-operaatioissa noin 80 sotilaalla 1.1.-31.12.2021 sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 2 §:n mukaisesti. Suomen osallistumisen jatkamista turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa käsitellään yksityiskohtaisemmin valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle

Suomen osallistuminen Euroopan unionin taisteluosastoihin ja Naton nopean toiminnan joukkoihin

Suomen osallistuminen Euroopan unionin ja Naton nopean toiminnan joukkoihin on tärkeä osa kansallisen puolustuskyvyn ja yhteistoimintakyvyn kehittämistä. Se on myös tärkeä osa puolustusyhteistyötä. Osallistuminen nopean toiminnan joukkoihin tapahtuu pääosin kansallisen sotilaallisen kriisinhallinnan joukkorekisterin joukoilla, jotka on ilmoitettu EU:n, YK:n ja Naton joukkorekistereihin.

Euroopan unionin taisteluosastot

Tasavallan presidentti päätti 11.6.2020 valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta, että sotilasosasto asetetaan korkeaan valmiuteen osana Alankomaiden, Irlannin, Itävallan, Kroatian, Latvian, Ruotsin, Saksan, Suomen ja Tšekin muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.7.–31.12.2020. Suomi on asettanut valmiuteen panssaritiedustelujoukkueen, jonka osana on minilennokkiryhmä, esikuntaupseereita ja kansallinen tukielementti. Suomalaisjoukon kokonaisvahvuus on 83 sotilasta.

Taisteluosaston kokonaisvahvuus on noin 4100 sotilasta, joista suurin osa on Saksasta. Taisteluosaston ytimen muodostaa ilmakuljetteinen mekanisoitu pataljoona, jonka vahvuus on noin 2000 sotilasta. Saksan jälkeen suurin osallistuja on Itävalta noin 550 sotilaalla.

Naton nopean toiminnan joukot

Suomi on osallistunut Naton nopean toiminnan joukkojen (NRF) valmiusvuoroihin täydentävässä joukkopoolissa (Follow-on Forces Group, FFG) vuodesta 2012 alkaen. Vuodeksi 2020 valmiusvuoroon on ilmoitettu merivoimien Katanpää-luokan miinantorjunta-alus ja rannikkojääkäriyksikkö sekä vuodeksi 2021 maavoimien jääkärikomppania.

Suomen ilmoittamat joukot ovat osa NRF:n täydentävää joukkokokonaisuutta (FFG). Kumppanimaiden osallistuminen on aina luonteeltaan täydentävää. Suomen joukkoja ei aseteta korkeaan valmiuteen EU-taisteluosastojen tavoin. Päätös mahdolliseen operaatioon osallistumisesta tehtäisiin erikseen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Käsittelijät: lähetystöneuvos Lauri Hirvonen, ulkoministeriö, p. 0295 350 063, vanhempi osastoesiupseeri Mikko Lehto, puolustusministeriö, p. 0295 140 059